

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การออกแบบแบบและการพัฒนาหลักสูตร	6
การฝึกอบรม	20
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสาระ	
และมาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์	27
พัฒนาการของเด็กระดับประถมศึกษา	37
แนวคิดและวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะ	52
ศิลปะ ทัศนศิลป์ และภูมิปัญญาไทย	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
กรอบแนวคิดในการวิจัย	85
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	87
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	87
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	90

การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิจัย	95
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการหลักสูตรอบรมการจัดกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาทัศนศิลป์ ของครูผู้สอนศิลปะ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี	95
ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นฐานสาขาทัศนศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี	103
ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบหลักสูตรอบรมการจัดกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์ ให้กับครูระดับประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี	148
ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรอบรมการสอนศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี	154
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรการฝึกอบรมและปรับปรุง หลักสูตรการฝึกอบรม	154
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	164
สรุปผลการวิจัย	164
อภิปรายผล	174
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	182
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	182
บรรณานุกรม	183
บรรณานุกรมภาษาไทย	183
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	188
ภาคผนวก	189
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	190
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	193
ภาคผนวก ค รายนามผู้เข้ารับการอบรม	221
ภาคผนวก ง ภาพกิจกรรมประกอบอบรม	224

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ศ 1.1 ระดับชั้นปีที่ 1 – 6	31
2.2	ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ศ 1.2 ระดับชั้นปีที่ 1 – 6	36
3.1	สรุปวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	92
4.1	ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์ ระดับประถมศึกษา	98
4.2	ความต้องการเนื้อหาประกอบหลักสูตรอบรมการจัดกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี	99
4.3	ความต้องการด้านกิจกรรมประกอบหลักสูตรอบรมการจัดกิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์	100
4.4	ความเห็น/ข้อเสนอแนะความจำเป็นของการสอนศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี	101
4.5	ความเห็น/ข้อเสนอแนะความจำเป็นในการจัดกิจกรรมอบรมการสอนศิลปะที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาทัศนศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรี	102
4.6	โครงสร้างหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้	151
4.7	กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม	153
4.8	เปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนการอบรมและหลังการอบรมเรียงตามลำดับ	155
4.9	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมก่อนการอบรมและหลังการอบรม	156
4.10	ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ	158
4.11	วิเคราะห์การติดตามผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมของครูผู้เข้ารับการอบรมฯ	161

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ภาพวาดในชั้นขีดเขียนอย่างไม่มีระเบียบ ด.ญ.ทรงกลด บุญมา อายุ 3 ปี	40
2.2 ตัวอย่างภาพวาดของเด็กชั้นเริ่มสร้างมโนทัศน์ ด.ญ.สุพรรณษา บุญมา อายุ 5 ปี	41
2.3 ภาพวาดของเด็กชั้นมโนทัศน์โดยใช้สัญลักษณ์เส้นฐาน ด.ญ.พรศิริ สุขตลอด อายุ 8 ปี	42
2.4 ภาพวาดของเด็กชั้นมโนทัศน์ในลักษณะ X-ray	42
2.5 ภาพวาดของเด็กชั้นเริ่มเขียนรูปอย่างของจริงที่รู้จักเก็บรายละเอียด	44
2.6 ภาพวาดของเด็กชั้นเริ่มเขียนรูปอย่างของจริงที่แสดงการจัดระยะวัตถุในภาพ	45
2.7 ภาพวาดตัวการ์ตูนของ ด.ญ.วราพร แพงจันทร์ อายุ 13 ปี	47
2.8 เครื่องถ้วยเบญจรงค์ซึ่งเป็นงานประณีตศิลป์ประเภทหนึ่ง	66
2.9 ภาพพระมหากษัตริย์ จิตรกรรมฝาผนังวัดหน่อพุทธางกูร จังหวัดสุพรรณบุรี	68
2.10 ประติมากรรมนูนสูงรูปครุฑจากพิพิธภัณฑวัดพระรูป จังหวัดสุพรรณบุรี	69
4.1 พระปรารักษ์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุพรรณบุรี	104
4.2 งานประดับตกแต่งซุ้มด้านทิศตะวันออกองค์พระปรารักษ์	105
4.3 ลายปูนปั้นบริเวณเพ็องอุบะประดับเรือนธาตุองค์พระปรารักษ์	106
4.4 พระพุทธรูปปางไสยาสน์ วัดพระรูป	107
4.5 รอยพระพุทธรูปไม้ วัดพระรูป	108
4.6 หลวงพ่อโตวัดป่าเลไลยก์	110
4.7 ด้านหน้าพระอุโบสถวัดประตูลำ	111
4.8 ผนังสกัดตรงข้ามพระประธานเขียนเรื่องพุทธประวัติตอนมารผจญ	112
4.9 ผนังสกัดตรงข้ามพระประธานระหว่างบานประตูเขียนเรื่องพุทธประวัติตอนประสูติ	112
4.10 จิตรกรรมบริเวณผนังสกัดหลังพระประธาน	113
4.11 จิตรกรรมผนังซ้ายมือพระประธาน พุทธประวัติตอนปลงพระเกศาออกบวช	114
4.12 ผนังซ้ายมือพระประธานเล่าเรื่องเหตุการณ์ก่อนการตรัสรู้	114
4.13 พิธีฉลองพระธาตุ พระอุทิศเนรมิตซากหมาเน่าผูกติดคอกพญามาร	115
4.14 พระอุโบสถเก่าวัดหน่อพุทธางกูร	116
4.15 จิตรกรรมฝาผนังนอกอาคารเหนือบานประตู	117
4.16 จิตรกรรมผนังสกัดหลังพระประธาน เจดีย์จุฬามณี วัดหน่อพุทธางกูร	118
4.17 จิตรกรรมผนังสกัดตรงข้ามพระประธาน ภาพปราสาทไพชยนต์ วัดหน่อพุทธางกูร	118

ภาพที่	หน้า
4.18 จิตรกรรมผนังสกัดด้านซ้ายมือพระประธานเล่าเรื่องพระเนมิราชชาดก (ซ้าย) มโหสถชาดก (ขวาล่าง) ภูริทัตตชาดก (กลางบน) และจันทกุมารชาดก (ขวา)	119
4.19 เวสสันดรชาดก ผนังด้านขวาของพระประธาน	120
4.20 ภาพถ่ายทางอากาศเมืองโบราณอุททองปัจจุบันยังคงเห็นแนวคูน้ำคันดินเป็นรูปวงรี	121
4.21 ภาพเขียนดินเผายุคก่อนประวัติศาสตร์ พบที่เมืองโบราณอุททอง จัดแสดงที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง	123
4.22 ลูกปัดหินคาร์เนเลียนและลูกปัดแก้ว จัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง	123
4.23 ตัวอย่างจี๋ห้อยคอแบบลิง-ลิง-โอ ปัจจุบันจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร	124
4.24 เหรียญกษาปณ์เป็นรูปพระพักตร์จักรพรรดิซิวฮาร์ วิคโตรินุส	124
4.25 ตราประทับดินเผารูปวัว ตรีศูล ครุฑ	124
4.26 แผ่นดินเผาสลักเป็นภาพพระภิกษุ 3 รูปกำลังอุ้มบาตร	125
4.27 ธรรมจักรพร้อมแท่นและเสา แลเห็นลายดอกกลมสลักสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนและ กระหนกลายผูกูกุดซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะทวารวดี	126
4.28 แผ่นดินเผาหน้าต่างจำลองหรืออุกขุ	127
4.29 เศียรพระพุทธรูปทองคำ	127
4.30 ตัวอย่างเหรียญเงินประดับสัญลักษณ์มงคล พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง	128
4.31 แผ่นดินเผาภาพกนิรี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง	128
4.32 ประติมากรรมดินเผาคนงูสิง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง	129
4.33 ตัวอย่างลูกปัดอุททอง จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุททอง	130
4.34 พระพุทธรูปทวดเขาคีร์สลัก อำเภอบึงสามพัน	131
4.35 แผนที่ตั้งแหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร อำเภอนาทน	133
4.36 หลุมขุดค้นในแหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร	134
4.37 ตัวอย่างภาชนะดินเผาที่ขุดค้นได้จากแหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร	135
4.38 ตัวอย่างภาชนะดินเผาที่ขุดค้นได้จากแหล่งโบราณคดีหนองราชวัตร	135
4.39 สภาพพระเจดีย์พุทธหัตถ์ซึ่งเชื่อว่าถูกสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนเรศวรฯ	136
4.40 แบบพระเจดีย์พุทธหัตถ์ที่กรมศิลปากรร่างทูลเกล้าถวาย	137
4.41 พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์	137
4.42 วิหารวัดจรรย์ อำเภอสว่างแดนดิน	138
4.43 ผนังสกัดหลังพระประธาน พุทธประวัติตอนเสด็จโปรดพุทธมารดาและเสด็จลง จากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์	139

ภาพที่	หน้า
4.44	ผนังสกัดหน้าพระประธาน ตอนบนเขียนภาพพุทธประวัติตอนมารผจญ 139
4.45	ภาพพระอดีตพุทธเจ้าประทับนั่งเรียงกันจำนวน 2 แถว ผนังด้านซ้ายและขวา พระประธานเหนือบานหน้าต่าง 140
4.46	พุทธประวัติตอนป่าเลไลย์ พญาช้างถวายคนโทน้ำ พญาวานรถวายรวงผึ้ง 141
4.47	พุทธประวัติตอนนางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาสและพ่อค้าสองพี่น้องถวายก้อน สัตต 141
4.48	ภาพการถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธองค์ 142
4.49	ด้านหน้าพระอุโบสถวัดเดิมบาง อำเภอสรีประจันต์ 143
4.50	จิตรกรรมฝาผนังสกัดหลังพระประธานเรื่องเสด็จโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้น ดาวดึงส์ (ซ้าย) และพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระราชบิดา (ขวา) 144
4.51	พุทธประวัติตอนมารวิชัย วัดเดิมบาง 144
4.52	ฤๅษีทำนายเจ้าชายสิทธัตถะว่าจะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 145
4.53	พระยาวิสุตติมารมาห้ามไม่ให้เจ้าชายสิทธัตถะออกบวช 145
5.54	เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จถึงแม่น้ำอโนมาทรงตัดพระเมาลีโดยมีพระอินทร์มารับ พระเมาลีไปประดิษฐานบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ 146
4.55	พระพุทธองค์ทรงกระทำความเพียรเพื่อหลุดพ้นและพระอินทร์ทรงติดพิณสามสาย 146
4.56	ตำนานการสร้างพระเจดีย์ขเวตาคอง 147
4.57	ธรรมาสน์วัดเดิมบาง อำเภอสรีประจันต์ 148